

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.

Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:

Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.

Stane četrtno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g

Za Jugoslavijo

četrtno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Kancler dr. Dollfuss.

25. julija okoli 6. ure popoldne je zvezni kancler dr. Dollfuss umrl na posledicah dveh revolverjskih strelav. To tužno vest sporočamo našim bralcem v zavesti, da smo tudi mi koroški Slovenci v osebi rajnega zveznega kanclerja izgubili osebnost, ki je bila močna in voljna večini in manjšini odmeriti v državi enake pravice in enake dolžnosti.

Za tako vzvišene cilje prelita mučeniška kri naj bi rodila pri nas zdrave sile, ki bodo izpolnile oporoko rajnega kanclerja, da naj ostane Avstrija svobodna in krščanska.

Sožalje.

Kmečka zveza, stanovska organizacija slovenskega kmeta, ki je izvršila korporativen vstop v koroško kmečko zvezo kot stanovski odsek domovinske fronte, je izrazila tako koroški kmečki zvezi kakor domovinski fronti sožalje, ki se glasi:

Povodom tragične smrti našega zveznega kanclerja dr. Dollfussa si dovoljujemo izraziti naš stud nad tem zahrbtnim napadom. Obenem izrekamo naše iskreno sožalje. Podpredsednik. Obenem je v imenu slovenske manjšine na Koroškem nje legalni zastopnik osebno izrazil sožalje deželni vladi.

Bratomor.

Dvainštiridesetletni zvezni kancler dr. Dollfuss je postal žrtev narodnosocialistične strankarske zagriženosti.

Ustaja, ki se je na Dunaju omejila na par sto narodnih socialistov, je prešla tudi na druge zvezne dežele. Uradna poročila pravijo, da so bili upori že drugi dan udušeni. V nekaterih zveznih deželah ni prišlo do nemirov, ker je bil ta poizkus vstajev že od prvega začetka obsojen na smrt. Vstajem se ni posrečilo vjeti vseh članov vlade, pa tudi v tem slučaju bi bil uspeh nesiguren.

V politični zgodovini zaznavamo vstaje in politične atentate v dosego političnih ciljev v vseh dobah. Na tem najnovejšem slučaju pa je povsem tragično dejstvo, da umor zveznega kanclerja ni delo samo avstrijskih narodnih socialistov marveč sad hujskarije in rovarjenja nemške države, ozir. nemških uranih krogov proti nemški Avstriji. **Bratomor v dvajsetem stoletju!** Skoroda krvna osveta; kdor sene osveti, ni popoln narodni socialist.

Posledice tega bratomora postanejo lahko nepregledne, ker umor našega zveznega kanclerja ni samo avstrijsko-rajhovska zadeva, marveč problem miru v srednji Evropi in s tem so zainteresirane na tem problemu vse evropske velesile. Čeprav se Hitlerjeva Nemčija sedaj trudi, da odvrne od sebe vsako odgovornost za dogodke na Dunaju in v podeželju, se ji to po vsem, kar so zakrivali iz Nemčije v minulemu letu, ne more posrečiti. Ves svet se zgraža nad tem početjem, zadovoljstvu so dajali izraza pač v radiju v Monakovem prvi in drugi dan vstaje. Pod silo obtožbe vsega kulturnega in civiliziranega sveta je nemški državni kancler Hitler šele 26. julija zvečer izjavil, da tudi nemška vlada obžaluje in obsoja umor našega kanclerja. Sedaj, ko je naša država izgubila največjega moža, ki ga je začasno imela, je tudi Nemčija uvidela, da na tej poti ni mogoče dalje, da bi bila to pot leta 1914, ki je dovela do svetovne vojne. Sedaj se je odločila poslati na Dunaj g. von

Papena, da bi razvzplazl zamotani rajhovsko-avstrijski položaj in preprečil vse nadaljne mednarodne posledice.

Upamo, da je dovolj, ki jih je prinesla naša država za svojo samostojnost in da je ravno kancler dr. Dollfuss s svojo smrtjo napravil prvi korak za končno razčiščenje političnih razmer v srednji Evropi.

Avstrijsko prebivalstvo pa bo moralo na znotraj in zunaj napeti vse sile, da nadomesti veliko in največjo izgubo v osebi rajnega kanclerja.

Kancler dr. Dollfuss je bil na gospodarskem, političnem in kulturnem polju osebnost, ki je segala daleč preko avstrijskih mej in tako dvigala ugled naše male, a po svoji geografski legi važne evropske države.

Kancler dr. Dollfuss je z vsemi močmi služil narodu in državi, iz katere je izšel, do zadnjega trenutka v brezmejni nesebičnosti in nepresežni ljubezni in naj bo ravno on tudi nam koroškim Slovincem, ki stojimo v globoki žalosti ob njegovem grobu, vzgled, da pri za nas samoposebi umevni zvestobi do države, kateri pripadamo, ostanemo tudi zvesti svojemu slovenskemu narodu v mišljenju in dejanju.

Kancler dr. Dollfuss in koroški Slovenci.

Ko pišemo te vrste, se Dunaj pripravlja na pogreb priljubljenega zveznega kanclerja. Tudi mi bomo v duhu spremljali voditelja svoje države na zadnji poti, ker tudi nas so napolnili dunajski dogodki z bridko žalostjo in nikar ne moremo zapostiti, da je zvezni kancler res postal žrtev vse obsodbe vrednega napada in da je mrtev. Čutimo, da imamo koroški Slovenci še poseben vzrok žalovanja, ker smo v zveznem kanclerju vedno bolj čislali prvega državnika, ki je pripoznal upravičenost naših narodno kulturnih zahtev in imel dobro voljo in tudi potrebno moč, da naše zahteve izpelje.

V povojni dobi smo se z vso resnostjo trudili, da bi Nemci razumevali položaj manjšin in nam vsaj z ozirom na lastne manjšine v tujih državah olajšali narodno kulturno življenje. Ne naše prizadevanje in ne muka nedolžne dece v naših šolah jih ni ganila. Prvi svetli žarek je nam prisijal s kanclerjem Dollfussom, ko je vzel vodstvo države v svoje močne roke. Prvi up je nam dajalo njegovo globoko katoliško prepričanje, da smo si rekli, tak kancler ne more trpeti krivice in jo bo zatiral, kjer je bo našel, in tak kancler bo dal bližnjemu uživati pravice, ki jih uživa njegov narod. Nadaljni up je nam dajala njegova požrtvovalna ljubezen za kmečko ljudstvo, iz katerega je sam izšel, da smo si rekli, tak državni voditelj se bo usmilil tudi otrok naših kmetov in delavcev in jim dal šolo, ki bo prilagojena našim razmeram. Zato smo od vsega početka spremljali njegovo delo s simpatijo, čemur so pričla številna poročila v našem listu.

Nismo še imeli nobene javne besede iz njegovih ust, ki bi dala sklepati, ali se bodo pod njegovo vladno upoštevale naše težnje ali ne. Pričakovali smo take besede v priliki njegovega obiska v Celovcu jeseni minulega leta. Naša poslanca sta ga pozdravila v imenu Slovencev in ga prosila, da bi se zanimal in zavzel za naše najvažnejše težnje. Bilo je takrat gotovo prvič, da je slišal o nas od naše strani. Zato sedaj razumemo, da v svojem javnem govoru ni omenil nas in naših zadev z nobeno besedo, tudi, da potem pri pozdravnem večeru, ko je takratni deželni glavar naravnost omenjal sožitje dveh narodov v deželi, ni odgovoril na to točko glavarjevih izjav z nobeno besedo. Imel je o nas gotovo sodbo, kakor jo je dobival od deželnih nemških krogov in ta je morala biti

nasprotna sodbi, ki si jo je ustvaril sam ob pogovoru z našima poslancema; zato je zaenkrat molčal, da si pridobi časa v presojo, ali so naše pritožbe upravičene ali ne.

Štiri mesece navrh se je mudil zvezni kancler spet na Koroškem, marca letos v Beljaku. Mnogo Slovencev iz Zile, Roža in Podjune je stalo med njegovimi poslušalci. Ne da bi ga posebej pozdravili, je nas prisrčno pozdravil in izjavil, da je samoosebi umevno, da se bo varovala naša narodna svojstvenost. Bila je to prva javna beseda iz njegovih ust glede nas; potrdila je, da je naš boj za našo narodno samobitje upravičen in zagotovila kot samoosebi umevno, da se bo naš narodni značaj varoval. Ta odločna beseda je bila tudi glasna obsodba dosedanjega raznarodovanja na Koroškem, glasna obsodba vseh činiteljev, ki so se raznarodovanju udinjali, to je vseh javnih naprav, posebno šol in vzgojevalnic, kakor jih našteva „Bauernzeitung“ od 6. julija t. l., češ, da pospešujejo ponemčevanje.

Kmalu za velikim shodom v Beljaku so obhajali dunajski burgenlandski Hrvati slavnost štiristoletnice prihoda iz stare domovine. Na tej slavnosti je govoril zvezni kancler tudi o ljubezni do jezika. Izjavil je: „Nemški Avstrijec dobro razume, da ljudje, ki govorijo drug jezik, svoj jezik in svojo posebnost ravno tako ljubijo kot on svoj jezik. Zato spoštuje nacionalne potrebe in posebnost drugih narodov... Avstrija hoče dajati vzgled kako se rešuje sporna vprašanja manjšin.“ Te besede pojasnjuje besede govorjene v Beljaku: Ne samo varovati hoče narodni značaj manjšine, ampak on spoštuje nacionalne potrebe drugih narodov.

Take besede, govorjene od moža, ki je globoko veren, so nam dajale najboljše nade, da se bo naša usoda začela boljšati, posebno še, ker je po novi ustavi zvezni kancler prva in odločilna oseba, kojega ukazi se morajo izvajati. Žal, da je usodna smrt preprečila njegov namen, da hoče dajati vzgled, kako se rešuje sporna vprašanja manjšin. Bil bi to velik korak naprej ne samo za nas, ampak za vse srednje evropske manjšine, velik korak naprej v pomirjenju med narodi. Mala Avstrija bi postala res most med narodi, kakor je kancler rekel pred Hrvati.

Zato je naša žalost tem večja, da smo v zveznem kanclerju Dollfussu zgubili ne samo voditelja države, katero je uspešno in srečno vodil in kateri je žrtvoval vse svoje moči, ampak tudi voditelja nacionalne države, ki je manjšinam priznaval isto, kar je čislal pri svojem narodu. Kot mučenik je padel za svojo državo. Mučeniška kri se spoštuje. Ohranili ga bomo v častnem spominu. Nadejamo se, da ga bodo ohranili tudi njegovi nasledniki in uresničili, kar je rajni kancler hotel, a ni več mogel.

C. P.

Novi deželni zbor imenuje na podlagi stanovskega principa deželni glavar. Sestojal bo iz 3 zastopnikov priznanih veroizpovedi, dveh zastopnikov šol in izobraževališč, enega zastopnika znanstva in umetnosti, 12 zastopnikov kmetijstva in gozdarstva, štirih zastopnikov industrije, treh zastopnikov obrti, treh zastopnikov trgovine in prometa, 2 zastopnikov kreditnih, denarnih in zavarovalnih ustanov, enega zastopnika prostih poklicev, in dveh zastopnikov javnih nameščencev.

Izjemno stanje. Varnostni ravnatelj za Koroško je proglasil v sporazumu z merodajnimi faktorji nad Koroško izjemno stanje. Vsaka zbiranje ljudi v gruclah je prepovedano. Kdor ne uboga, bo sojen po prekem sodu. Da se zagotovita red in mir, morajo biti od 26. julija zaprta vsa hišna vrata ob 20. uri; isto velja za gostline; po tem času se ljudje ne smejo zbirati na cesti. Kdor bi varnostne organe ne hotel ubogati, mora računati z uporabo orožja.

Nova vlada. Zvezni predsednik Miklas je imenoval naslednjo novo vlado: zvezni kancler, deželna obramba, prosveto in justica dr. Kurt Schuschnigg; podkancler in varstvo knez Starhemberg; zunanji minister Egon Berger-Waldenegg; glavni državni komisar za notranjo upravo Emil Fey; finance dr. Karel Buresch; trgovina in promet Fric Stockinger; socialna uprava in stanovska preureditev države Odo Neustädter-Stürmer. Ni zasedeno še poljedelsko in gozdarsko ministrstvo. Za državnega tajnika za državno obrambo je imenovan generalni major Zehner, zvezno ministrstvo za prosveto bo zastopal sekcijski šef dr. Hans Pertner, justično upravo bo zastopal dosedanj državni tajnik dr. Karwinsky, zveznega ministra za poljedelstvo in gozdarstvo državni tajnik Urlik Ilg, državnega tajnika dobi tudi socialno ministrstvo. Izvršile so se še razne druge izpremembe. Izjavlja pa se, da se bo po dr. Dollfussu začrtana linija obdržala in da bo šla nova vlada po poti, ki jo je začrtal on.

Pogreb zveznega kanclerja se je vršil preteklo soboto popoldne. Najprej je ležal na mrtvaškem odru v kanclerskem uradu, pozneje pa so ga prenesli v mestno hišo. Pri pogrebu so v radio govorili zvezni predsednik Miklas, vicekancler Starhemberg, kardinal Innitzer, dunajski župan Schmitz itd., samo o Feyu ni bilo ničesar slišati. Pokopan je bil v Seiplovi spominski cerkvi. To je bil pogreb, ki ga Dunaj vidi le malokdaj. — Dr. Engelbert Dollfuss je bil rojen dne 4. oktobra 1892 v Texingu na Nižjem Avstrijskem. Po končani gimnaziji se je posvetil pravi in končno narodnemu gospodarstvu. V letu 1927 je bil dr. Dollfuss imenovan za tajnika nižjeavstrijske kmetijske zbornice. V letu 1930 je bil dodeljen zvezni železnici, dne 20. maja 1932 pa je postal zvezni kancler. Od tega dne do svoje mučeniške smrti je vršil svoje dolžnosti kot zvezni kancler. Ohranili ga bomo v trajnem spominu! — V znak žalovanja je razobesilo prebivalstvo naše države črne zastave, skoro vse države in odlične osebnosti so izrazile vladi in njegovi soprogi sožalje, po vseh cerkvah so se vršile naše zadušnice, od 8.—9. ure zvečer dne 28. julija so zvonili vsi zvonovi farnih cerkva po vsej državi in na oknih stanovanj in hiš so gorele eno uro sveče.

Vojaško sodišče. Vlada je vpustila za osebe, ki so se udeležile puča 25. julija posebno vojaško sodišče, ki bo sodilo v teh primerih: veleizdaja, motenje javnega miru, upor, vstaja, javno nasilstvo, umor, uboj, težka telesna poškodba, požar, rop, pospeševanje teh zločinov, pomoč ubežnikom, prekršitev vojaških službenih in stanovskih dolžnosti in zločini po zakonu o razstrelivih. Opozarjamo na ta zakon.

Kaj bo s Posaarjem? „Der Deutsche“ glasilo nemške delavske fronte, piše o razmerah v Posaarju in pravi, da so se socialisti in komunisti zvezali v takozvani Freiheitsfront. Poleg tega obstoja še

več blokov, ki so pristaši priklopitve Posaarja k Franciji. Freiheitsfront ima organiziranega 40 odstotkov vsega delavstva v Posaarju in je za ohranitev posarske samostojnosti. Prihodnje dni pa bo ustanovljena v Posaarju nova stranka, v kateri se bodo organizirali posarski katoliki. To bo takozvana katoliška ljudska stranka in njen voditelj je glavni urednik dnevnika „Saarpst“. Tudi ta stranka se bo izjavila proti nacionalistom, ki so organizirani v nemški fronti in se bo zavzela za neodvisnost Posaarja, dokler traja v Nemčiji sedanjí režim.

Revolta nar. socialistov dne 25. julija.

V četrtek pop. dne 25. VII. 1934 so pričeli nar. socialisti na Dunaju upor z orožjem proti vladi in državi. Akcija je bila v podrobnosti pripravljena in izpeljana. Takoj v začetek revolte pade zločinski umor nad zveznim kanclerjem in junaškim voditeljem za obnovitev samostojne Avstrije, umor nad dr. Dollfussom.

Dopoldne se je vršilo vladno posvetovanje. Ob 12. uri je sprejel minister Fey poročilo o zbiranju sumljivih oddelkov v bližnjem okraju mesta. Sejo je kancler prekinil in ukrenil potrebno na vojno ministrstvo in policijo. Med tem posvetovanjem v uradu kanclerja na Ballhausplatzu se pripelje na dvorišče nekaj avtomobilov in nepričakovano skočijo iz teh v uniforme vojakov in policije preoblečeni pučisti. Bilo jih je 200 mož predrznežev, ki so tako prevarili straže in zasedli v hipu hišo. Dobro oboroženim se ni mogel nihče postaviti uspešno v bran. To je bilo ob eni uri pop., ko je na hrup zapustil dr. Dollfuss posvetovalnico z drž. tajnikom Karwinskyjem, da bi šel v drugo sobo. Na tem potu so obstrelili kanclerja z dvema streloma. Zadet je bil v vrat in v podpaduho. Zrušenega na tla so prepustili samemu sebi in ministra Feyja in Karwinskega zaprli z uradniki v drugo sobo. Smrtno ranjeni kancler je prosil duhovniške in zdravniške pomoči, pa so mu to morilci nečloveško odklonili. Dovolili so le Feyu na nekaj besed, kateremu je izročil kancler skrb za družino. Potem je bil do smrti prepuščen le nečloveškemu pučistom in se ne ve kdaj je izdihnil blago dušo.

Urad so vstali takoj zabarikadirali. Z ozirom na življenje visokih talcev državna eksekutiva, t. j. vojaštvo, policija in samobrambni oddelki niso smeli takoj s silo ukreniti potrebno. Dobro so zasedli okolico. Medtem je pooblastil zvezni predsednik ministra Neustädter-Stürmerja, da se pogaja z vstaši. Posredoval je nemški poslanik. Vjetnike so morali pred 7. uro izpustiti in vstaši so dobili zagotovilo, da se jih odpremi preko nemške meje, ako ni mrtvega ujetnika. Ob 7. uri so se vdali in bili odpremljeni v zapore. Tedaj se je šele zvedelo o smrti zveznega kanclerja, ki je izkrvavel za svojo domovino in toliko drago misel krščanske preob-

nove Nemčija pa je prestop nemške meje od strani rebelov prepovedala in je nemški poslanik dr. Rieth bil odpoklican.

Istočasno s prvim napadom je 300 enako oblečenih vstašev zasedlo radio-oddajne urade „Ravag“-palače v notranjem mestu. Prisilili so napovedovalca, da je napovedal, da je zvezni kancler Dollfuss odstopil in da je prevzel vladne posle Rintelen. To ni bilo resnično. Državna eksekutiva je takoj uspešno nastopila in po eni in pol uri so bili vsi teroristi ujeti in mir vpostavljen. Te dve glavne akcije pučistov sta se vršili istočasno in bliskovito. Tajno vodstvo je upalo s tem, da bo tak uspeh na teh mestih vplival na maso. Zmotilo se je. Vse povsod so vojaštvo, policija in samobrambni oddelki nastopili energično. Še isto popoldne so na Dunaju vpustili mir in vlada je v celi državi gospodar položaja. Objavil se je preki sod. Starhemberg je upoklical svoje čete. Zvezni predsednik je imenoval do nadaljnjega za vodjo vladnih poslov min. dr. Schuschnigga. Postavilo se je višje vojaško sodišče.

Rintelen, ki je bil imenovan z vezi s pučom, je bil precej aretiran. Svoječasni deželni glavar je bil do tega poslanik v Rimu in se je mudil na Dunaju. Poizkusil je samoumor, pa še živi, četudi ni upanja. Istočasni vstaški poizkusi na Štajerskem so se večinoma še isti dan zatrli. Tu in tam so zasedli kake točke, kakor v Leobnu, Radgoni, Knittelfeldu, Judenburgu in drugje, pa se je 27. jul. že javilo, da se je vstaja na Štajerskem popolnoma zadušila. Povsod so predali orožje. O nemirih na Koroškem poročamo posebej.

Vstaja narodnih socialistov je kajpak povzročila internacionalno napetost. Vse države in veliko osebnosti obsojajo ta proti odvisnosti naperjeni puč in zločinski umor nad kanclerjem. Došlo je nešteto izjav sožalja ob smrti dr. Dollfussa, ki je povsod veljal kot sijajen državnik. Na zunanji pritisk je Hitler Habichta in poslanika na Dunaju dr. Rietha odstavil. Imenoval je pl. von Papena za izrednega poslanika na Dunaju in je sedaj celo upati, da pride do željene sprave med rajhom in našo državo.

SA in SS.

V zadnjih tednih se zelo pogosto omenjajo v tisku kratice SA in SS. Marsikateri naših čitateljev ne bo popolnoma na jasnem, kaj pomenita ti dve kratici. Zato hočemo danes to pojasniti.

SA (Sturm-Abteilung) ali napadalni oddelki so bili ustanovljeni leta 1921 kot zasebna straža narodno-socialistične stranke, ki naj skrbi za red na strankinih zborovanjih in jih varuje pred dejanskimi napadi političnih nasprotnikov. Napadalni oddelki so torej oborožena vojska stranke. Nastopili so zaporedoma v velikih pouličnih bojih, borili se v prvih letih

PODLISTEK

F. K. Meško:

Njiva.

Vem, Peter. Je pač pri vsakem gospodarstvu enako — zdaj sreča, zdaj nesreča. Nikjer ne sije vedno solnce. Tudi mene tepe nesreča. Krava je bolna. Ni mleka, ničesar! Od česa živeti?!

„Je pred časom storila? Slišali smo. Smilil si se nam.“

„Tako lepo sem imel že vse preračunjeno; tele prodam; toliko in toliko upam dobiti, pa bo spet za najhujšo silo.“

„Težko je za denar, težko, vem, Matija,“ je prikimaval Peter, da ne bi soseda žalil. A v srcu si je mislil: „Ko bi nikomur ne bilo huje ko tebi, ki imaš suh denar na kupu in si zdrav.“

„Solnce in nesreča, ta dva nikoli ne spita,“ je zmajeval z glavo Matija, navidez zeto potr. Nemirno je prestopil, ko mu je v tistem hipu zašepetal satan jezno in zaničljivo: „Kaj pa se zvijaš, šleva! Naravnost povej, pa bo!“

Napol neodločno, napol prihuljeno in mračno je pogledal Matija okoli sebe, kakor bi se srdil nad nevidnim izkušnjavcem, ali kakor bi se hotel prepričati, da ni nikake priče v bližini. Ko se je prepričal, je dejal naglo in trdo:

„Veš, Peter, mislil sem, če bi mi mogel zdaj ti tisto malenkost vrniti.“

„Kakšno malenkost?“

„Tistih stodvajset rajniš.“

Koren je potisnil Ivančka, ki se je gugal ob njegovih kolenih, neprijazno od sebe, tako se je zgenil. Kakor ga ne bi bil še nikoli videl, je strmel v soseda. Bledo lice mu je postalo za hip še bledeješe, od strahu, ki ga je prijel z mrzlo roko za srce in ga neusmiljeno stisnil. A takoj nato ga je podplula bolna rdečica. Čutil je, kako mu vsa kri kipi v glavo in mu tam šumi, kakor bi vrela.

„Zabóga, saj sem ti jih vendar že vrnil.“

Zdaj se je čudil Matija. Prestrašeno in neverno je pogledal Korena.

„Vrnil? Ali se šališ, Peter? Kdaj? Kje?“

„Pri Zorku. Menda briješ le ti z menoj norce, Matija?“ se je skušal potolažiti Koren.

„Kaj bom bril norce! Ko pa res ničesar ne vem o kakem povračilu.“

Peter je vstal. Od prevelikega razburjenja ni mogel več sedeti.

„Pa vendar ne boš tajil, Matija?“ je prosil.

„Kaj bi tajil? Saj bi vendar moral vedeti, če bi mi bil vrnil. Take stvari človek vendar ne pozabi kar v spanju.“

„V sredo po novem letu sem ti dal, v Zorkovi krčmi. Z Marijo sva prodala v mestu kravo. Na poti domov sem ti vrnil.“

„Pri Zorku? To je lahko rečeno. Zorko je od svečnice pod grudo.“

Peter se je grabil za prsi. Od strahu mu je postalo vroče, da ga je v prsih žgalo. In kašelj se ga je spet loteval.

„Jezus usmiljeni, kaka nesreča, da je Marija hitela naprej. Zdaj nimam ne ene priče. Tako me res lahko ogoljufa,“ mu je trepetalo v srcu.

Glasno pa je rekel:

„Pa iz groba vstane, če mi storiš tako krivico.“ „Kakšno krivico?“ se je delel Matija užaljenega.

„Pošteno sem ti posodil, pošteno vrnil!“

„Sem, pošteno! Bog vé.“

„Imaš kaj pisanega?“

„Ne. Saj sva soseda in prijatelja.“

„Imaš priče?“

„Ne. Zorko je mrtev.“

„Mrtev, žal! Tako ne more pričati ne tebi, da si plačal, ne meni, da ničesar dobil nisem.“

„Matija, do danes sem mislil da si kristjan.“ Petek je zamahnil z roko, kakor bi hotel vreči kristjana kot ničvredne pleve v veter.

„Peter, pustiva to! In mrtve pustiva! Vrni mi z lepim, da ne bo tožb.“

„Jezus, tožiti me hočeš? Po krivici?“

„Ne bi rad!“ — Pomišljal je, gledal prek na njivo. — „Veš kaj, če ti je za denar težko, pa mi daj njivo tamle.“

„Ali noriš, Matija? Kako pa naj živimo brez njive? In dati ti jo zastonj, kakor se podari otroku jabolko!“

„Za stodvajset rajniš, Peter! To ni zastonj, bogme. In da ne rečeš: „Sosed Matija je pogan,“ bi ti kak desetak še pridal. Take kupčije vdrugič ne narediš.“

Peter se je prijel za glavo, ki mu je bila vsa potna od telesne slabosti in dušne tesnobe.

„Zdaj pa res znorim! Saj si jih dobil, Matija!“

„Nisem. Že vidim, da se bi jo treba obrniti na oblast. Ne hodim rad po kanclijah. A če mora biti! To imam zdaj za dobroto. Je pač še vedno res: Dobrota je sirota!“

(Dalje sledi.)

celo proti državni policiji, bili večkrat razpuščeni in zopet obnovljeni ter so se z naraščanjem stranke razvili v veliko ljudsko armado, ki je bila čisto odvisna od strankinega vodstva. Ko je prišel Hitler na oblast, je štela ta armada nad 2 milijona članov, ki so bili po zgledu redne vojske razdeljeni v čete, stotnije, bataljone, polke, divizije in armadne zbore. Na čelu vsakega oddelka so stali odgovarjajoči „Führerji“ čet itd. gor do armadnih vodij. Hitler sam pa je bil njihov vrhovni poveljnik s šefom štaba, ki je bil umorjen v RČhm. Nekaj stotisoč jih je bilo v stalni službi, med tem ko so ostali čež dan opravljali svoje posle in so šli le zvečer na redne eno ali dveurne vaje. Pripravljeni pa so morali biti na vsak poziv ob vsaki uri.

Ker so SA, torej napadalni oddelki, bili na razpolago srankinemu vodstvu in je Hitler hotel tudi v stranki izvesti načelo izključne avtoritete vrhovnega voditelja, je hotel imeti tudi posebne oborožene čete, ki bi ne bile na razpolago stranki, marveč izključno le njemu samemu. Zato je leta 1926 ustanovil tako imenovane SS (Schutz-Staffeln) ali obrambne oddrede ali še boljše rečeno „črno gardo“, kakor so takoj imenovali te četnike zaradi njihove črne uniforme, medtem ko je SA bila oblečena v rjavo. Za SS ali „črno gardo“ so veljali posebni, zelo strogi predpisi, tako da se lahko imenuje elitna četa, ki je morala biti pripravljena, da gre takoj v smrt na povelje Hitlerja-Führerja.

SA je bila ljudska armada, SS izbrana elita, in med njima ni vladalo najboljšo razmerje, ker so SA — proletarska vojska — gledali po strani na SS — gosposko vojsko — in narobe. Nasprotstvo SA — ljudske vojske — do redne nemške vojske (Reichswehr) je bilo veliko, medtem ko so SS — elitna garda — obdržali z redno vojsko dobre stike.

Pri zadnjih dogodkih v Nemčiji je Hitler navalil na SA, ker mu je zrasla čez glavo in ogrožala njegov položaj. V svoje namene je torej uporabil poleg redne vojske tudi in v prvi vrsti svojo zvesto „črno gardo“ SS, ki je z vidnim veseljem ubogala, aretirala osovražene vodje SA in jih postrelila. SA je v Nemčiji sedaj uničena. Ostane kot zaslomba vlade le še redna vojska in „črna garda“ SS in seveda državna policija. Hitler se je s krvavo soboto ločil od ljudske vojske, ki mu je pomagala do oblasti, in se skril za redno vojsko in za svojo zvesto črno gardo.

Posledice tega se deloma že kažejo. Člani SA prestopajo v komunizem in pričenjajo z bombnimi atentati.

DOMAČE NOVICE

Boji na Koroškem. Koroška je kot obmejna dežela tvorila doslej še vedno nekako izjemo. Ni prišlo februarja do kakšne vstaje in tudi stavke niso bile tako pogoste kot drugje. Tokrat pa izgleda, da je Koroška poleg Štajerske glavno torišče bojev z narodno-socialističnimi vstaši. Kar ni bilo pričakovati, niti slovenskemu ozemlju ni bilo prizanešeno. Ugotoviti pa moramo, da se je slovensko prebivalstvo držalo korektno in da se je pridružila vstašem samo nemškutarija, ki je ogrožala, predvsem v Globasnici, celo naše ljudi. Poročilo v dunajskem radiju dne 25. julija, da je vlada odstopila in da prevzame novo vlado dr. Rintelen, je bilo signal za upor. Uporniki so zasedli Pliberk, Wolfsberg, Železno Kaplo, Št. Vid ob Glini, Trg, Himmelberg, Millstatt in posamezne večje kraje v Krški. Metniški in Dravski dolini. Orožništvo so razorožili in pozaprlj vplivnejše osebe režima. Takoj je posegla vmes vojska in obrambne organizacije. Heimatschutz je odredil splošno mobilizacijo. Prišlo je do bojev v Št. Jurju pri Celovcu, Wolfsbergu, med Velikovcom in Grebinjem, v Trgu, Železni Kapli in na Zgornjem Koroškem. V nekaterih krajih so bili boji prav ljuti in so mrtvi in ranjeni na obeh straneh. Mir do zaključka našega lista še ni vpostavljen, ni pa nobenega dvoma, da se bo upor zadržal. V Jugoslavijo je došlo veliko beguncev v predelu od Radgone do Pece. O usodi teh se bo šele odločalo. Jasno je tudi, da je moralo veliko somišljenikov s pučisti v zapor. Zanimivo je še, da se je pri ravnateljstvu obrtne šole v Celovcu našla oddajna radio-postaja. Ravnatelj dr. Meyer

in drugi so v zaporu. Še to je zanimivo, da so v nekaterih krajih poveljevali pučistom rajhovski naseljenci. Ti slučajni so se pripetili v slovenskem ozemlju. Ves avtobusni promet je ukinjen, ker so morali dati avtopodjetniki svoje avtobuse vojski na razpolago. — Italija je koncentrirala ob koroški meji močne enice svoje vojske, ki je opremljena z najmodernejšimi vojnimi pripomočki. Vse natančno opisati naš list vsled malega obsega seveda ne more.

General Rudolf Maister umrl. Nenadoma je umrl dne 26. jul. od kapi zadet g. general Rudolf Maister. Bil je na letovanju na svojem posestvu na Uncu, kjer je sicer zdravega in do zadnjega mladostno razpoloženega zadela smrt. Rojen je bil 29. marca 1874 v Kamniku. Po dovršeni gimnaziji se je posvetil vojaškemu poklicu. Kot slovenski idealist je že v mladih dijaških letih vodil svoje v ljubezni do naroda in v misli jugoslovanstva, za katero je postal prvoboritelj. Maribor in ostala slovenska Štajerska je izgubila v njem junaka osvoboditelja. Vodil je boje na Koroškem in plebiscitno borbo. Najtežji dan njegovega življenja je napočil njemu, ko je moral zapustiti slovenstvu odmaknjeno Koroško. Umrl je zaslovel v slovenskem slovstvu povsem kot priznani pesnik. Omeniti je njegove zbirke „Poezije“ in „Kitica mojih“. Upamo da bodo v kratkem izšli tudi njegovi spominski spisi. Pokopan je bil v Mariboru, katerega častni meščan je rajni bil, dne 28. julija 1934, v častnem sijaju, kakor je bil Maister tudi vse dni slavljen in ljubljen preko ožje domovine. Sigurno Maribor še ni videl slavnjšega pogreba. Prvi slovenski general in častni kraljev adjutant Maister je postal velika osebnost med Slovenci. Čast njegovemu spominu!

Hodiše. (Smrt v taboru.) Hud udarec je zadela taborišče krščanske mladine z Dunaja ob tukajšnjem jezeru. Mlad fant, ki ni že prišel popolnoma zdrav z Dunaja, je tukaj ob spremembi zraka in življenja hudo obolel. Prepeljali so ga v deželno bolnico, kjer je v četrtek umrl, daleč od svojih staršev. Radi bi ga prepeljali na Dunaj, da bi starši vsaj mogli ga spremljati k zadnjemu počitku, a so trenutne težkoče prevelike.

Bilčovs. (Kako je z letino.) Časi so slabi, to sliši človek danes vsepovsod. Seveda najbolj čutimo to mi kmetje. Delamo pač in garamo, da imamo vsaj naš borni kruh, toda letos nas je pa še tudi pri tem huda zadela. Naša polja so v vigredi dobro kazala, a žetev nam je pa v resnici pokazala drugo lice. Rži so bile splošno slabe; pridelek je tako majhen, da bo marsikateremu le malo ostalo čez seme. Jara rž tudi ni povsod dobro obrodila. Ječmen je bil boljši in lahko trdimo, da je še najboljšo obrodil. Oves tudi večinoma le slabo kaže. Kako bo s koruzo in krompirjem, pa poročamo jeseni. Ajdo smo vsejali in upamo, da bo vsaj ta boljša, da bodo vsaj žganci, ko bo kruha le malo. — Tudi o čebelarjih naj povemo. Vsi so žalostni, ker morajo krmiti svoje čebelice celo leto sami. Lahko se s skrbjo vprašujemo kaj bo; časi zanič, pa še letina slaba. Pa kmet je potrpežljiv, toda če bi le drugi ž njim tudi imeli potrpljenje.

Pliberška okolica. (Predlog.) V našem listu štev. 29 smo poročali o toči v pliberškem sodnijskem okraju. Povedali smo, da je pobila toča ostanek tega, kar ni vzela zima, da ne bo semena in tudi ne kruha. Prizadeti kraji so: Šmihel, Bistrica, Dvor, Dolinčiče, Čergoviče, Brežka vas, Strpna vas, Blato, Ponikva, Nonča vas in del Libuč. Vsi ti kraji ležijo nedaleč od meje. V obmejnem prometu je bilo do pred dvema mesecema dovoljeno, da sme vsaka oseba prenesti preko meje na dan 3 kg moke. Tega sedaj ni več. Moka je tam nad polovico cenejša nego pri nas. Od toče prizadeto prebivalstvo nima denarja in ne bo imelo kruha, bo tedaj stradalo, ker pri samem krompirju pač ne more živeti. Ali bi ne bila deželna finančna direkcija toliko prijazna, da bi zopet dovolila vsaj prizadetim kmetom, da dobavijo vsaj prej dnevno dovoljeno količino moke iz Jugoslavije? To bi državo ničesar ne stalo, kmetom pa bi se pomagalo in se jim ohranila posestva. Kako naj si drugače opomorejo, da bodo mogli plačevati davke? Zakaj državna in deželna podpora v takih slučajih je bila doslej vedno še prav malenkostna. Saj se dajejo ugodnosti tudi za uvoz konj iz Jugoslavije, ako je posestnika zadela nesreča pri konjih. Pa naj bi občine event. izdale potrdila, da so dotični res bili prizadeti po toči. Za ta primer pa bi morali biti na mestu tudi krajni in okrajni kmetijski odbori.

Hodiše. (Skrb za kmeta.) Tukajšnje taborišče krščanske mladine, vse skupaj je okoli 300 ljudi, je na posredovanje Koroške kmečke zveze napra-

vilo kmetom veliko uslugo. Kmetijske pridelke, posebno mleko in krompir, kupuje od domačih kmetov. Nad 200 litrov mleka prinesejo vsak dan v tabor. Vso to mleko bi ostalo sicer povečini neprodano, zato je za kmete v Hodišah in deloma še v Škofičah taborišče olajšava, da morejo vsaj nekaj svojih pridelkov spraviti v denar.

Pliberk. (Poroka.) Lepe poletne sobote zvečer je zaorila pri gdni Jurčevi Micki podoknica domačih pevcev, ker Micka je bila nevesta in bo stopila jutri pred oltar, da si oblubita z g. Ivom Krajcarjem, učiteljem v Mežici, zvestobo do smrti. Kakor nam je bilo hudo posloviti se od gdne Micke, zveste naše pevke, igralke na našem odru in izborne družabnice, se je že isti večer razvil vsled radodarnosti g. Jurca jako prijeten družabni večer. Drugi dan popoldne je bila poroka in potem pri Brezniku prav domača slovenska svatovščina. Zdaj sta mlada poročenca odpotovala v Mežiško dolino, kjer on učiteljuje. Na mnoga leta!

Koroški drobiž. Zvezni predsednik je podelil velikovškemu okrajnemu glavarju L'štocqu naslov višjega vladnega svetnika. — Brezposelnih se je naštel na Koroškem dne 21. julija 7150, to je za 228 manj od prejšnjega tedna. — Pretekli teden so bila v Celovcu pomazana izložbena okna z raznimi napisi in nekaj oseb pretepenih. — V Beljaku so našli pri nekem narodnem socialistu 22 pušk in jih zaplenili, imetnika pa poslali v zapor. — Dne 23. julija se je mudil na Koroškem minister Fey in se razgovarjal z raznimi osebnostmi. — Sprejemni izpiti na zasebni dekliški realni gimnaziji pri Uršulinkah v Celovcu so dne 18. septembra. Prijaviti se je treba do 15. septembra pri ravnateljstvu. Realna gimnazija obsega 7 razredov. — V Otočah pri Celovcu je bil 24. julija umorjen avtomehanik Armin Rimmer. Pristojen je v Tinje. Dobil je 3 strele. Gre se za političen umor. Bil je prvotno narodni socialist, pozneje pa je prestopil k Heimatschutzu. — V noči od 24. na 25. julija je bilo vlomljeno v mlekarno Brunner v Celovcu. Vlomilci so dobili v roke samo 100 S. — Dne 25. julija je prispel v Celovec bataljon Deutschmeisterov, sestoječ iz treh stotnij pehote in 1 stotnije strojnic. — Gališkemu č. župniku je hotel nekdo ponoči ukrasti kure, pa je dobil mesto kurje pečenke batine, ker je bil pri svojem poslu zasačen.

NAŠA PROSVETA

Andrej Šuster — Drabosnjak.

Ne pozabimo tega našega rojaka, kmeta in pesnika! V ponos naj bo našim odrom! Slovenski odri na Koroškem! Častna dolžnost Vas čaka, da sprejmete njegov teaterski tekst, o katerem poročamo na drugem mestu.

Prej kratek opis moža-pisatelja in njegovega dela. Živel je od leta 1768. do 1825. Rojen na Strmcu blizu Vrbe ob Vrbskem jezeru je dobro izšolan gospodaril na domu zvrhlih Drabosnjakov na Strmcu in kmetoval z ženo Nežo. Enajst otrok sta vzredila. Pa je bil sodobnik težkih in nemirnih časov Napoleonovih vojsk, ko so tudi trpeli naši domovi in družine. Silno se je boril s časom in njegovim duhom za domačo grudo, pa je bil preslab. Dom je prešel v tujo last in domnevno je umrl na Domačalah.

Kmet-mislec je bil tudi vester in vesel, saj so se na njegovem domu radi zbirali znanci in tuji v posvet in zabavo, da bi spoznali „porednega pavra v Korantane“. Kmet, dober svetovalec drugim, je na sebi grenko okusil zlo in nemilost časa in neprijateljstva. Doživetje je izoblikovalo v njem pesnika. Veliko je bral in pisal, če mu je le dopustil čas, v našem lepem domačem narečju. Misel, ki mu je prihajala za oralom, je kraj brazde na zarah zapisal in shranil v torbo, ki jo je vedno nosil ob pasu.

Tako piše sam: „Te rajme sim naredov per mojm dele po lete.“ Največ je prevajal nemške stare tekste duhovne vsebine. V prepisih so se potem širila ta dela med našim ljudstvom. Dobro je poznan „Marijin pasijon“, ki je tiskan izšel l. 1811. V verzih je izšel „Svovenj Obace (ABC)“, kjer pokazuje predvsem slabe socialne razmere časa. Jako šaljivo in originalno jo napne pesnik Drabosnjak v „ena lepa celu nova latanija o tah hudih žen“, v „čestna spoved za pijance in vinske bratere“, v „rajmi od mlinarjov“ in v „ena žavba“. L. 1818. je spisal „trpljenje in smrt Jezusa Kristusa, našega ljubega gospoda“, katero igro je uprizarjal na Kostanjah, kjer jo še danes igrajo. Spisal je še dosti drugih svetopisemskih in srednjeveških snovi.

Na slovensko narodno pripoved se nanašajo „Bukelce od Matjaža“. Lepo zaslugi si je pridobil naš Drabosnjak z ljudsko igro o „izgubljenem sinu“, ki je lep in vsem časom veljaven teaterski tekst, povzet po svetopisemski primeri. To je ljudska igra, ki v priprostitih verzih uprizarja duhovno, osnovno resnico, bolj kot kedaj primerno sinovom naših domovanj in sedanjega časa. Igro je mogoče vsestransko prilagoditi odru in kraju. Rojaku prof. dr. Kotniku gre hvala, da se je ta teaterski tekst sprejel v našo književnost, namenjen slovenskim ljudskim odrom. Le v prepisih se je ohranilo to veliko delo do današnjega. Snovno se drži ravnokar tiskana izdaja prepisa Janeza Lipiča iz Dol pri Vrbi iz leta 1877. Lepo priredil in s potrebnim opremil je izdajo g. Niko Kuret. Uvod je napisal g. prof. dr. Fran Kotnik v Celju.

Sedaj je pa tudi dolžnost naših društev in odrov na Koroškem, da sprejmejo to „Igro o izgubljenem sinu“, da zaživi med nami Drabosnjak, naš kmet in poet! Dro!

NAŠE KNJIGE

Igra o izgubljenem sinu. Spisal je jo Andrej Šuster-Drabosnjak. Za ljudske odre jo je priredil g. Niko Kuret. Uvod je napisal g. prof. dr. Fr. Kotnik. Knjiga je opremljena z vsem potrebnim za uprizoritev. Založila in izdala je knjigo „Založba ljudskih iger“ v Kranju, kjer se dobi za Din 20,— za naročnike Din 15,—. Kratka vsebina igre: Sin zapusti očeta, brata in dom kljub vsem naukom. Na potovanju po svetu zapravi prej mu izplačani delež vsled bahavega nastopanja. V mestni slabi družbi žensk pride ob vse. Skoraj nag in izstradan mora naprej. Zapuščena preganjaka ljudje in hudi duh ga izkuša. Ponižan se vrne končno, rešen po domrem angelu, na prag rodnega doma. Kjer konča igra z lepo spravo. Igra ima mogočim prolog, ki daje našim režiserjem priliko za hvalevreden poizkus z govornim korom. Vsem navedenim gospodom in založbi moramo čestitati k izdaji te ljudske igre.

Ksaver Meško: Henrik Gobavi Vitez. Božičen misterij v štirih slikah. 82 strani. Mohorjeve knjižnice 68. zvezek. — Duhovna igra pri nas sicer ni neznana, vendar nismo imeli razen nekaj obnovljenih starejših del nič novih, sodobnih stvaritev. Meško nam je dal sedaj tako delo s svojim „Henrikom gobavim vitezem“. Dejanje se vrši za križarskih vojsk. Vitez Henrik je šel v Sveto deželo, da reši Gospodov grob iz rok nevernikov. Toda strašna bolezen se ga prime — gobavost. Čez dolga tri leta se vrne in z grozo spozna, da bi bilo bolje, ako bi za vedno ostal v tujini. Njegova nevesta se mu odpove, njegova sestra se s studom odvrne od njega in celo njegova mati bi ga rajši videla mrtvega. Le najdenka Blanka, ki jo je pred odhodom v Sveto deželo pobral na cesti in jo peljal na svoj grad, materi v varstvo, je vsa srečna, da vidi svojega dobrotnika še živega. Z neomahljivo vero v srcu gre slabotna deklica brez vsakega spremstva peš v Rim, da izprosi zdravje svojemu rešitelju. — Končni prizori bodo pretresljivi gledavce do solz.

Knjiga stane broširana za ude 15 Din, za neude 20 Din; vezana za ude 21 Din, za neude 28 Din.

Mihael Opeka, Raztreseno klasje, 34 različnih govorov. I. zvezek Ljubljana 1932, založila prod. H. Ničman; 148 str.; stane s poštnino vred 24 Din. V tej knjigi zaključuje Opeka svojo v zgodovini slovenskega cerkvenega govorništva zares epohalno zbirko svojih govorov. Zbrani so v njej razni, neklični, priložnostni govori. V prvem zvezku ti-le: Dies irae, Jezus v hišah in družinah, Smrt je blizu. Začetek in temelj (novo leto), Romanje v tempelj, Veselje in veselice, Zaupanje v Boga, O krivem geslu, Jutri... jutri, Dober pedagog, Ne nazaj, Iz obličja v obličje, Skala resnice, Mamon, Le sladke sanje?, Jezus Kristus Kralj, Za drage rajnike.

**Inserirajte
v „Koroškem Slovencu“!**

GOSPODARSKI VESTNIK

Vrednost kmetijstva.

Wodrow Wilson.

V prirodi nas najbolj očaruje cvetje. Lepih rož se človek nikdar ne more dosti nagledati. Prav tako nas veseli lepo sadje, radoste vinske gorice. Toda dobro vemo, da niti najdivnejše cvetje, niti najlepši sadovi ne nastanejo sami od sebe, nego od onega soka, ki ga dovaja vsaki bilki njena korenina. Korenina preživlja torej najmanjšo travico in največje drevo.

Kar je vsaki bilki korenina, to je vsakemu narodu njegovo kmetijstvo.

Kmetijstvo je samo ob sebi prva in glavna podlaga vsaki državi, brez kmetijstva si drugih stanov ne moremo niti misliti, kamoli, da bi napredovali.

Vsako človeško delo je vredno spoštovanja, a najlepši, najbolj spoštovan je kmečki stan. Naši marljivi in poštenu gospodarji, ki se umivajo z roso in brišejo s sončnimi žarki, ki živijo v svobodi, svobodo tudi najbolje razumejo in je potrebujejo. Ti gospodarji so korenine in sok našega narodnega in državnega življenja. Iz tega našega kmečkega gospodarstva nam je izšla svoboda, ki nas bo doma resnično osrečila, po vsem svetu pa širila ugled.

— To so besede slavnega ameriškega predsednika Wilsona o pomenu kmetijstva!

Sejmi v avgustu: 1. Velikovec, 2. Celovec, 4. Svinec, Wolfsberg, 8. Velikovec, 9. Celovec, 18. Beljak, 14. Velikovec, 16. Železna Kapla, Celovec, 20. Celovec, Šmihel pri Pliberku, Št. Vid ob Glini, 22. Velikovec, 23. Celovec, 24. Labud, 27. Trg, Šmohor, 29. Velikovec, 30. Celovec.

Politično.

RAZNE VESTI

Po svetu. V naši državi je 93.000 aktivnih in 88.000 upokojenih zveznih nameščencev, 56.000 aktivnih in 81.000 penzioniranih železničarjev. — Skoro vsi nemški listi so se bavili pretekli teden z 20letnico napovedi vojne Srbiji. Čuditi smo se morali, kako malo poznajo Nemci zgodovino, da še zdaj valijo krivdo nad izbruhom svetovne vojne na malo Srbijo. Pa se nam zdi, da se bodo Nemci kljub vsem zgodovinskim dejstvom smatrali večno za nedolžne. — Preko Švice so hoteli Nemci spraviti eksploziva v našo državo. Švicarska policija je zaplenila 30 velikih min. — Od 1. avgusta dalje se morejo oddajati paketi do 5 kg teže brez pošne spremnice. Samo vrednost ne sme biti označena. — Na dunajski univerzi je promoviral letos preko 1000 visokošolcev. — Amerika: Mesto Puerto Armidas v Panami ob Tihem oceanu je doživelo strahovit potres, ki je uničil nebroj hiš, tako da ni ostala niti ena nepoškodovana. Zaradi potresa je razdejan tudi ravnokar zgrajeni molo v pristanišču, ki je stal nad 300.000 dolarjev. Tudi iz pokrajine Kiriki prihajajo poročila o potresu, katerega sunki so se v izredni jakosti vršili nad 1 uro. Vse naselbine v tej državi so izredno trpele in je prebivalstvo skoro povsod iz strahu prenočevalo na prostem. — 535 človeških žrtev je že zahtevala letošnja vročina v Združenih državah. V Oklahomi je kazal toplomer 45 stopinj, v Illinois dnevno preko 40 stopinj v senci. Na tisoče glav živine je poginilo vsled pomanjkanja vode in tudi pridelek je uničen. Veliko živine so farmarji postrelili. — Ostale države: Milijarde zlotov škode je napravila povodenj na Poljskem. Povodenj še traja ter je Visla v Varšavi narasla za 5 in pol metra. V Varšavi so poplavljeni predmestja in niže ležeči deli mesta. Vsi ti deli so se morali izprazniti. Naravnost s silo so morali izganjati ljudi, ker se niso hoteli ločiti od svojega imetja. Promet se vrši s čolni. Katastrofalna je situacija tudi v dolini Sane. Vodovje Sane je poplavelo 30.000 ju-

ter zemlje in 40 vasi. — Reka Rakutoko je poplavela severovzhodni del polotoka Koreja. 500 domov je odnesla voda, okrog 5000 ljudi pa se pogreša. — Pri artilerijskih vajah v Meranu je oddelek polagal telefonski vod. Žica je prišla v stik z električnim vodom visoke napetosti. Trije vojaki, ki so držali za žico, so bili takoj mrtvi. — Na Dunaju so v juniju zabeležili 370 prometnih nesreč; 3 mrtvi, 367 ranjenih. — Bolgarija je priznala Rusijo. Rusija bo imenovala poslanika za Bolgarijo in Bolgarija poslanika za Rusijo s sedežem v Moskvi. Dogodek je velikega političnega pomena. — V Jugoslaviji se nobeden moški ne sme poročiti, ako nima zdravniškega izpričevala, da je popolnoma zdrav.

Priimke bodo izbirali. Turški parlament je sprejel zakon, po katerem si mora vsak turški državljani izbrati v enem letu posebno rodbinsko ime, ki pa mora odgovarjati duhu turškega jezika. Zakon je nad vse potreben, ker vlada danes vsled pomanjkanja rodbinskih imen na Turškem velika zmeda. Kdo naj ugaane, za katerega Mehmeda Alija gre, če je pa teh v Carigradu 10.000 in še nekaj čez.

Sveta je žena. Sveti so ženski prsti, kadar detetu srjaco šivajo ali kadar oči zapirajo. Sveta je žena, dokler se sama sveto ohrani. Posvečeno je vse, česar se čista žena dotakne. Sveto je njeno življenje, iz katerega je izšla odrešitev sveta. Sveta so njena nedrja, prva hrana ljudstvu, sveto nje srce, vreclec ljudske ljubezni, sveta njena usta, iz katerih teče balzam prve utehe. (I. Holeček.)

Za obdavčenje ustnic in las. V ameriškem državnem zboru je neki poslanec predlagal vladi, naj obdavči umetno pobarvane ustnice, drugi poslanec pa je sprožil predlog, naj bi država pobirala davek tudi od pobarvanih las. Oba predloga se zdita močno otročja, za državno blagajno pa nista slaba, kajti jasno je, da bi vsaj večina, če ne že vse dame, ki ne morejo živeti brez pobarvanih ustnic, rajši plačevala poseben davek, kakor da bi si ustnice več ne barvala. Tu bi se dalo laže iztisniti še nekaj kakor pri malih obrtnikih in drugih davkoplačevalcih, ki vedno težavneje prenašajo davčna bremena. Ker je v Ameriki kakor povsod po svetu mnogo žensk, ki si barvajo ustnice, bi dobila državna blagajna nov vir lepih dohodkov. A kdor si daje barvati lase, kar delajo ljudje samo zato, da bi se zdeli mlajši in bi bili drugim všeč, bi se gotovo hotel prikupiti tudi državi in bi z največjim veseljem plačeval davek od svoje umetne mladosti. Nekako tako sta utemeljevala svoja predloga ameriška poslanca. Vprašanje je seveda, kaj bi porekle na to prizadete dame in moški, če bi jim naprtili poseben davek od pobarvanih ustnic in las.

Najmodernejše gledališče. V angleškem Blackpoleu bodo v najkrajšem času odprli ne navadno gledališče. V tem gledališču bo občinstvo gledalo prizore, ki se bodo vršili na neki irski slavnosti. S posebnimi pripravami bodo prenašala slike z narodne veselice na Irskem v gledališče na Angleškem čez daljavo nad 100 km. To je gotovo zgodovinski dogodek prvega reda. Človeštvu se bodo s tem uresničile njegove sanje daljnovidnosti in nedvomno se bo človeškemu umu posrečilo s posebnimi pripravami prenašati slike prizorov, iger, pa tudi nesreč, vojn i. dr. na poljubno daljavo. In tedaj se bo zazdelo to vsakomur tako preprosto in navadno, kakor se danes ne čudimo zvočnemu filmu.

Kod je v gospodarstvu nered. — Pomožni odbor za olajšanje svetovne bede v Bostonu v Združenih državah objavlja poročilo, iz katerega posnemamo nekaj števil: lani je umrlo od lakote na svetu 2.4 milijona ljudi. Da bi se obdržalo višino cen blagu, so uničili v istem času: 2.5 milijonov sladkorja, 400.000 vagonov pšenice, 144.000 vagonov riža, 267.000 vreč kave, 1.4 milijona kg mesa itd. Samo z uničenimi živili bi se dali rešiti dve tretjini obupanih žrtev.

Mesto je kupil. Angleški podjetnik Bell je kupil v čilski republiki celo mesto, ki šteje 5 tisoč prebivalcev. Podrl bo vse stavbe in izplačal meščanom nad 600.000 šilingov, da si bodo postavili bivališča na drugem kraju. In meščani so s prodajo boja prav zadovoljni.